

EUROPSKE PERSPEKTIVE KAZNENOPRAVNOG STATUSA ŽENA

Šifra projekta: 115-1152437-2383

Voditeljica projekta: prof. dr. sc. Velinka Grozdanić

EUROPSKE PERSPEKTIVE KAZNENOPRAVNOG STATUSA ŽENA

Ustanova: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

Šifra projekta: 115-1152437-2383

Voditeljica projekta: prof. dr. sc. Velinka Grozdanić

Suradnici: prof. dr. sc. Ute Karlavaris-Bremer

doc. dr. sc. Marissabell Škorić

mr. sc. Dalida Rittossa

dr. sc. Jasna Grković

dr. sc. Sandra Debeljak-Rukavina

Igor Martinović, dipl. iur.

PRIKAZ PROJEKTA

(1) SAŽETAK TEME

Europeizacija nacionalnih kaznenopravnih sustava postaje činjenica koja sve više narušava fikciju o nedodirljivom nacionalnom kaznenopravnom suverenitetu. Pored toga nesporno je da je nasilje opći ljudski fenomen i univerzalni društveni problem čovječanstva. Pokušaji da se kroz kaznenopravnu regulativu u europskom pravnom prostoru traže zajednička rješenja, nameće se kao imperativ. U tom se kontekstu ukazuje potrebnim istraživati u nacionalnim i europskim okvirima problematiku ljudskog nasilja. Znanstvena statistika potvrđuje da su žene najčešće žrtve raznih oblika nasilja (fizičkog, psihičkog, seksualnog). Međutim, žene su i nasilnice, i one ubijaju, tjelesno povređuju, zlostavljaju. Znanstvena istraživanja ukazuju da nasilje nije jednoobrazna pojava. Kompleksnost odnosa i veza između počinitelja i žrtve nasilja pomažu nastanku i održavanju nasilja. Brojna istraživanja iz kriminološke, sociološke, psihološke literature fokusirana na pitanja etiologije kaznenih djela protiv života i tijela počinjena od strane žena suglasna su sa spoznajom da su žrtve tih djela najčešće članovi obitelji počiniteljica (suprug, ljubavnik, bliski srodnici). Ova činjenica ukazuje na specifičnost motiva i interakcijskih odnosa u počinjenju nasilnih delikata žena. Konfliktna situacije u kojima je žena dugi niz godina žrtva partnera, koji je fizički, seksualno i psihički zlostavlja, često kulminira njegovim ubojstvom ili pokušajem ubojstva. Upravo stoga ukazala se potreba istražiti teže delikte nasilja počinjene od strane žena koje su i same bile žrtvama nasilja. Cilj je ovog projekta interdisciplinarnim pristupom istražiti ranije zlostavljanje žena i utjecaj te okolnosti na kaznenu politiku

sudova, kako bi se u krajnjem odgovorilo da li je primjena kaznenog prava kao *ultima ratio societatis* adekvatna reakcija ili tek slabost društva da prevenira situacije koje su najvećim dijelom uzrokovane ranijim zlostavljanjem počiniteljica.

(2) DOSADAŠNJI REZULTATI PROJEKTA

U dosadašnjem provođenju istraživanja u sklopu projekta “Europske perspektive kaznenopravnog statusa žena” nije bilo odstupanja od plana istraživanja postavljenog u prijavi znanstvenog projekta. U prvoj godini istraživanja primjenom povijesne metode analizirane su odredbe kaznenopravnog položaja žena u brojnim pravnim izvorima starog i srednjeg vijeka. Isto tako, detaljno su proučeni pravni propisi na europskoj i nacionalnoj razini kojima se regulira kaznenopravni status žena. Primjenom komparativne analize posebna se pozornost posvetila pravnim rješenjima u Njemačkoj, Austriji, Sloveniji, Italiji, Francuskoj i Engleskoj. Podrobnim proučavanjem pravnih propisa kojima se reguliraju delinkventna ponašanja žena u pravnom prostoru navedenih država utvrdile su se razlike i sličnosti unutar kaznenopravnih regulativa. S posebnom pažnjom proučilo se u kolikoj mjeri hrvatska pravna rješenja odstupaju od analiziranih rješenja europskih zemalja. U sklopu daljnjeg istraživanja studiozno je proučeno više od tisuću i pet stotina pravomoćnih presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojima su se žene našle u ulozi počiniteljice ili žrtve u razdoblju od 1990. do 2006. godine u svrhu definiranja istraživačkog uzorka sudskih presuda. Tako istraživački uzorak sačinjavaju 52 pravomoćne presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske u kojima su žene počinile neko od teških nasilnih kaznenih djela protiv života i tijela na štetu zlostavljača od 1990. do 2006. godine. S temeljitom analizom navedenih presuda nastavljeno je i u razdoblju od podnošenja posljednjeg izvještaja o radu na znanstvenom projektu do danas, a rezultati dobiveni detaljnom obradom presuda predstavljat će središnji dio znanstvene studije čija je objava u planu u završnoj fazi projekta.

U sklopu projekta izvršeno je, također, komparativno razmatranje aktualne, kao i povijesne, hrvatske i strane legislative vezane uz pravo na pobačaj, te su sagleđane moguće perspektive razvoja pravne regulative pitanja abortusa u bližoj budućnosti.

Pitanju uzroka, učestalosti i pojavnih oblika ženskog kriminaliteta pristupilo se i s interdisciplinarnog motrišta, tj. iznošenjem suvremenih teorija iz domene evolucijske biologije, čime je pružen uvid u recentna prirodosnanstvena dostignuća i izvršeno fuzioniranje znanstvenih spoznaja iz područja evolucijske znanosti, kriminologije i kaznenog materijalnog prava.

(3) BIBLIOGRAFIJA

Grozdanić, Velinka

Neka pitanja žena u kaznenim djelima srednjovjekovnih jadranskih statuta na područjima istočne jadranske obale, Decennium Moztanicensis, Rijeka, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Biblioteka Zavoda za kaznene znanosti Mošćenice, 2008., str. 167.-184.

Grozdanić, Velinka; Škorić, Marissabell; Vinja, Ileana

Nasilje u obitelji u svjetlu promjena Kaznenog zakona, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 17(2010), 2; 669.-698.

Grozdanić, Velinka; Rittossa, Dalida

Povijesni razvoj kaznenopravnog statusa žena, Zlostavljana žena - žrtva i počiniteljica kaznenog djela (*u postupku objavljivanja*)

Karlavaris Bremer, Ute

Außenseiterinnen der Gesellschaft, Döblins Kriminalerzählung "Die beiden Freundinnen und ihr Giftmord" aus interdisziplinärer Perspektive, » ; Tatsachenphantasie!« - Alfred Döblins Poetik des Wissens im Kontext der Moderne

Karlavaris Bremer, Ute; Škorić, Marissabell; Debeljak-Rukavina, Sandra

Žene i nasilje – Žrtve i počiniteljice, Zlostavljana žena - žrtva i počiniteljica kaznenog djela (*u postupku objavljivanja*)

Škorić, Marissabell; Kokić Puce, Zdenka

Nova uloga rada za opće dobro na slobodi., Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 16(2009), 2; 687.-709.

Rittossa, Dalida.

The Right on Abortion: Comparative Approach Concerning Croatia, Federal Republic of Germany and US, Boca Raton, Dissertation.com, 2008.

Rittossa, Dalida

Taking the Right to Abortion in Croatia Seriously – One of the Basic Constitutional Rights or a Rudiment of the Right to Reproduction?, Cardozo Journal of Law and Gender, 13(2007), 2; 273.-303.

Martinović, Igor

Trajna opasnost kao oblik istodobne opasnosti u okvirima krajnje nužde, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu. 17(2010), 2; 867.-891.

Martinović, Igor

Kaznenopravni aspekti obiteljskog nasilja, Ljudska prava žena - Razvoj na međunarodnoj i nacionalnoj razini 30 godina nakon usvajanja UN-ove konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (*u postupku objavljivanja*)

Martinović, Igor.

Specifičnosti ženskog kriminaliteta iz aspekta bihevioralne biologije, Zlostavljana žena - žrtva i počiniteljica kaznenog djela (*u postupku objavljivanja*)

Martinović, Igor; Vlah, Filip

Otklanjanje dugotrajnog nasilja u obitelji: komparativni prikaz kaznenopravnih učinaka,

Zlostavljena žena - žrtva i počiniteljica kaznenog djela (*u postupku objavlivanja*)

Igor Martinović

Summary

Project: European prospects for the status of women in criminal law

Project leader: Prof Velinka Grozdanić, DSc

In the first year of research, an analysis was conducted of the provisions on the status of women in criminal law in a number of legal sources from Ancient History and the Middle Ages by applying the historical method. Legal documents at the European and national level, which regulate the status of women in criminal law, were also studied in detail. Through a comparative analysis, special attention was paid to legal solutions in Germany, Austria, Slovenia, Italy, France, and England, and the differences and similarities of criminal law regulations were established. Special attention was given to the extent to which Croatian legal solutions depart from the analysed solutions of European countries.

Further research involved the study of more than 1,500 final judgments of the Supreme Court of the Republic of Croatia in which women were either perpetrators or victims of crime from 1990 to 2006, for the purpose of defining a research sample of court judgments. Thus, the research sample consisted of 52 final judgments of the Supreme Court of the Republic of Croatia in which women committed a grave violent crime against life and limb to the detriment of abusers from 1990 to 2006. The results obtained through detailed processing of judgments will form the central part of the research study which is planned to be published in the final stage of the project.